

14. august 2009

EM 2009/28

Inatsisartut suleriaasianni § 32 naapertorlugu matumuuna aalajangiiffigisassatut siunnersuummik imaattumik saqqummiussissaanga:

Meeqqat atuarfianni 6. klassimiit qummut ikiueqqaarnerup fagitut pinngitsoornani ilinniarneqartussatut atulersinneqarnissaa pillugu Naalakkersuisut peqquneqarnissaannik Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut.

(Inatsisartunut ilaasortaqaq Andreas Uldum, Demokraatit)

Tungavilersuut:

Demokraatit isumaqarput atuartut skemaanni ikiueqqaarneq pinngitsoornani ilinniarneqartussatut inissisimasariaqaraluartoq.

Kalaallit Nunaanni pinaveersaartitsinermik suliap annertusarneqarnissaa kissaatigaarput, matumanilu meeqqat atuarfiat peqataanerujussuusinnaavoq. Tamanna Norgemi ikiueqqaarnerup atuarfimmi pinngitsoornani ilinniarneqartarneranit misilittakkat takutippaat.

Norgep 1939-imili tungaviusumik atuarfimmi ikiueqqaarnerup pinngitsoornani ilinniarneqarnissaa atulersippaa. Ikiueqqaanermik atuartitsineq fagitut immikkut ilinniagassaangilaq, taamaattorli 0.-miit 10. klassemut atuagassatut pilersaarutinut ilaalluni. Fagi tiimilerneqarneq ajorpoq. Taamaalilluni ilinniartitsisut atuarfiulluunniit atuartitsinermut ilanngunneqassanersoq aalajangertarlugu.

Danmarkimi 2005-imi inatsisitigut piumasarineqalerpoq, angallanneq pillugu fagi ikiueqqaanermik atuartitsinermik imaqartassasoq, 1. klassimiit 9. klassimut pinngitsoornatik sammeneqartussani ilaatinneqartassalluni.

Ilinniartitaanermut ministereqarfiup atuartitsissutitut malittarisassaanni erserpoq, 1. klassimiit 6. klassimut atuartitsinermi ajoqusertoqartillugu periusissanik assigiinngitsunik imaqassasoq, tassani ilaalluni kalerrisaarinissaq ikiueqqaarnissarlu. 7. klassimiillu 9. klassimut atuartitsinermi ajutoortoqartillugu periusissat atuartitsissutigineqartassallutik, tassani ilaatigut inuunermik annaassisinnaasumik ikiueqqaarnissaaq, ikiortissarsiorluni saaffiginninnissaaq, nalinginnaasumillu ikiueqqaarnissaaq.

Kisitsisitigummi takussutissiat erseqqissumik takutitsipput ikiueqqaanermik atuartitsisarnerup iluaqutaanerani. Norgemi, 1939-imili meeqqat atuarfianni ikiueqqaanermik atuartitsiviusumi, uummamminnik unittoortut 19 procentii aniguisarput, tamanna napparsimmavimmiunngitsoq pisimatillugu. Danmarkimi, 2005-imi aatsaat meeqqat atuarfianni ikiueqqaanermik atuartitsiviulersimasumi taamaallaat 5 procentit taamatut atugaqarnerminni aniguisarput.

Ikiueqqaarnerup meeqqat atuarfianni pinngitsoorani ilinniarneqartarnera siunissaaq ungasinnerusoq eqqarsaatigalugu inuit inuunerannik annaassisarnermik kinguneqarsinnaavoq. Innuttaasup uummammik unittoornermik eqqugaasup atugassai inunni qanitaaniittuniissapput. Taakkua arlaannaalluunniit uummammik aallartitsisinnaappat toqumit aniguisinnaaneq annertusissaaq.

Taamatuttaa ipisoqartillugu angerlarsimaffimmiluunniit ajutoortoqartillugu. Ilaqutaasut ikinngutaasulluunniit ikiueqqaarnermik ilinniarsimappata ajutoortup aniguinissaanut periarfissat annertunerulissapput. Oqaatigisariaqanngilarluunniit meeqqat atuarfianni kikkut tamarmik ikiueqqaarnermik atuartinneqartarpata taava ikiuussinnaasut amerlanerulissasut qularnanngitsoq.

Taamaattumik Demokraatit kissaatigaat meeqqat atuarfianni 6. klassimiit qummut ikiueqqaarnerup fagitut immikkut atuartitsissutitut eqqunneqarnissaa – qulaani taaneqartuniit allaanerumik aaqqissuussineq atorussupparput. Ikiueqqaarnerup pinngitsoornani meeqqat atuarfianni 6. klassimiit qummut atuartitsissutigineqartalernissaa kissaatigaarput.

Siunnersuummut aningaasartuutissat:

Oqaatigiuminaappoq siunnersuutip piviusunngortinnissaa qanorpiaq akeqarumaarnersoq. Aningaasartuutit aalajangersimakannerumik inissisimasut ilaat tassaavoq ikiueqqaarnermik pikkorissaasartoq – Kalaallit Røde Korsiat aqutugalugu pikkorissartitsinermi, taakku ikiueqqaarnermik pikkorissartitsinermik ingerlatsisartut annersaattut inissisimapput – pikkorissartittumut ataatsimut 8.000 krooninik akeqarpoq.

Kalaallit Nunaanni illoqarfanni meeqqat atuarfii 24-iupput, atuartitsinerlu iluamik ingerlassappat atuarfiit tamarmik immikkut marlunnik pikkorissaasut ilinniarsimasunik peqartariaqarput. Taakku nunaqarfanni atuarfintut angalaarlutik atuartitsiartortarnissaminut piareersimasariaqassapput. Tamanna isumaqarpoq, pikkorissartitsinerinnarmut aningaasartuutissat 384.000,- kroonit angusinnaagaat. Taakkua qaavatigut pikkorissartikkiartornissamut atatillugu angalanissamut 300.000 kroonit missaanni atorineqartussat naatsorsuutigineqarsinnaapput.

Taakku saniatigut atuartitsinissamut atortussat aamma pissarsiarineqartariaqarput. Tassunga atatillugu atuartitsissutit pioreersut qallunaatuumiit imaluunniit norskisuuniit kalaallisuunngortinneqarsinnaassapput, taamaalillutik aningaasartuutissat annikinnerpaaffissaaniitsinniarneqarsinnaassallutik. Aningaasartuutit taakku taamaattumik 600.000 kroonit sinnertariaqanngilaat.

Demokraatit aningaasartuutissanik allanik takusaqarsinnaanngillat, isumaqaratta atuartitsinermi tiimit atorineqartussat massakkumiit allaanerussanngitsut. Atuarfiup nammineerluni aaliangissavaa, qanoq ililluni fagip ikkunneqarnissaa, inatsisiliornerup atuuttup iluaniitsiinnarneqarluni.

Siunnersuut 1,3 millioner krooninik ataasiartumik aningaasartuuteqartussat naatsorsuutigineqarsinnaavoq. Taassuma saniatigut ukiumoortumik aningaasartuuteqartarsinnaanissaq aamma naatsorsuutigineqassaaq, pikkorissaasoq soraarsimassappat allanik pikkorissaasut pikkorissartitsinissanut atugassanik, taamatutaaarluni nunaqarfintut pikkorissaasunik angalatitsinissanut aningaasartuutissat aamma naatsorsuutigineqassallutik.

Siunnersuut ataatsimiititalianut suliassanngortinneqassappat Demokraatit aningaasaliinissamut siunnersuummik tunniussaqaqarumarput, kisianni ajoraluartumik misilittakkat takutippaat, aningaasaliinissamut siunnersuutip oqallinneq allamut sangutittoortaraa, taamaalilluni oqallinneq aningaasaliinissamuinnaq sammilertoortarluni, siunnersuutigineqartup imaa puigorneqartarluni.

DEMOKRAATIT
DEMOKRATERNE

Taamatut oqaaseqarlunga Naalakkersuisut akissuteqaataat partiinillu allanit oqaaseqaatit qilanaaraakka.